

Právnická
fakulta

JUDr. Mgr. Lukáš Ryšavý, Ph.D.
Katedra mezinárodního a evropského práva
Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Tř. 17. listopadu 8, 771 11 Olomouc,
E-mail: lukas.rysavý@upol.cz

POSUDEK NA RIGORÓZNÍ PRÁCI

V souladu s ustanovením čl. 5 odst. 5 Řádu rigorózního řízení Univerzity Palackého v Olomouci jsem byl jmenován oponentem rigorózní práce Mgr. et Mgr., Bc. Tomáše Trojana „Založení a správa offshore společností s důrazem na opatření proti praní špinavých peněz“.

Práce má něco přes 195 000 znaků a tím z hlediska formálního splňuje podmínku stanoveného rozsahu rigorózní práce dle čl. 15 vnitřní normy PF UP Olomouc, UPPF-B-18/10, Náležitosti kvalifikačních prací na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

Autor si vybral zajímavou, a přitom netradiční problematiku offshore společností. Výběr tématu je navíc odůvodněn praktickou zkušeností autora s danou oblastí, což dává čekat kvalitní a prakticky zaměřenou práci. Nejedná se však o první kvalifikační práci autora na toto téma, neboť pro svou diplomovou práci zpracovával téma „Správa a řízení offshore společností s důrazem na právní aspekty offshore společností a vybraných offshore jurisdikcí“; z této DP také část předkládané rigorózní práce vychází.

Práce je rozdělena do 7 kapitol, včetně úvodu a závěru, přičemž jednotlivé kapitoly jsou nadepsány následovně: Offshore společnosti, Založení offshore společnosti, Založení offshore společnosti v kontextu opatření proti praní špinavých peněz, Zakládání offshore společností, Správa offshore společnosti a požadavky na koncového klienta založení společnosti.

Cíle práce (str. 7 a násl.) jsou popsány velmi široce, resp. představují samostatná témata (charakteristika offshore společností, založení offshore společnosti, povinnosti registračního agenta, praní špinavých peněz) a v konečném důsledku není zcela zřejmé, k čemu chce vlastně práce dospět, co je onou stěžejní otázkou, o čem by autor chtěl/měl psát nejvíce. Chybí „tenká červená nitka“, která by propojovala jednotlivé kapitoly a směřovala k nějakému konkrétnímu, „hmatatelnému“ výsledku, než jen popisu daného stavu. Tato nejasnost vyplývá koneckonců ze strany 8, kde autor sám přiznává, že se snaží spíše o *všeobecný přehled v rámci selektované problematiky*. Podání všeobecného přehledu by ale nemělo být cílem rigorózní práce. Práci by mnohem více prospělo, kdyby se autor zaměřil na jeden teoreticko-praktický aspekt a ten zpracoval detailněji. S tím souvisí i absence jakékoli hypotézy a výzkumných otázek, které by se k ní vztahovaly, byť se dle čl. 3 vnitřní normy PF UP Olomouc, UPPF-B-18/10, jedná o nedílné náležitosti každé kvalifikační práce.

Ke zvolenému metodologickému přístupu jako takovému nemám námitek, snad pouze, že jen stěží lze za „stěžejní vědeckou metodu“ považovat literární rešerši (s. 9), pokud ji lze vůbec považovat za vědeckou metodu.

Po úvodní části podává autor ve druhé kapitole charakteristiku offshore společnosti a snaží se o jejich klasifikaci a zařazení. Svým rozsahem se jedná o druhou největší kapitolu

práce (necelých 29 NS). Ve třetí kapitole, která má svým rozsahem necelých 7 NS, se autor stručně věnuje některým základním aspektům zakládání offshore společností a roli, kterou přitom hraje registrační agent. Čtvrtá, dle názvu rigorózní práce centrální kapitola (35 NS) se věnuje samotnému tématu práce, tedy problematice praní špinavých peněz v souvislosti se zakládáním offshore společností. V páté se opět věnuje zakládání offshore společností, aby se v jejím rámci věnoval samotnému tématu rigorózní práce pouze v kapitole 5.2.6., který (opět) pojednává o identifikaci klienta. V rámci této kapitoly například řadí autor mezi důležité otázky i problematiku základního kapitálu (kapitola 5.2.5), aby následně konstatoval, že se jedná o okrajovou věc. V šesté kapitole potom autor stručně pojednává o správě offshore společností.

Seznam pramenů je vcelku rozsáhlý, přestože je nutno podotknout, že se jedná především o internetové zdroje, jejichž přijatelnost může být někdy diskutabilní (viz poznámka pod čarou - PPČ 149). Tento fakt je však způsoben především tou skutečností, jak autor sám správně poznamenává, že této problematice není v „tradiční“ literatuře věnována až taková pozornost. Ale i tam, kde je literatury dostatek, a její uvedení by bylo namístě, uchyluje se autor k citaci spíše internetových zdrojů (viz podkapitola 4.4. týkající se problematiky GDPR). Pozitivně je nutno hodnotit, že se ve velké míře jedná o cizojazyčné zdroje, které poukazují na dobrou jazykovou vybavenost autora. V souvislosti s použitými prameny je práci nutno vytknout absenci jakékoli judikatury, nebo alespoň vypořádání se s její absencí!; není tak k uvedené problematice zmíněno například ani rozhodnutí ESD věci C-212/97, ze dne 9. března 1999, Centros Ltd vs. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen). Jestliže se autor snaží zaměřit na problematiku praní špinavých peněz, potom je nezbytné, aby pro podporu svých správných tvrzení nezůstal jenom u směrnic EU, případně vnitrostátního zákona, ale zmínil současně také závazky, které vyplývají z mezinárodní úpravy věnující se této problematice (např. Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu ze dne 8. listopadu 1990, vyhlášená pod č. 33/1997 Sb.; Úmluva Rady Evropy o praní, vyhledávání, zajištění a konfiskaci výnosů z trestné činnosti a o financování terorismu ze dne 16. května 2005, doposud neratifikována apod.). Autor v práci sice zmiňuje směrnici č. 2015/849, ale už jaksí nikde neuvádí novou směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU. V této souvislosti je rovněž nutno podotknout, že autor pracuje pouze s minimem právních norem, resp. konkrétních ustanovení právních předpisů. O to víc je zarážející, že tam, kde už konkrétní ustanovení uvádí, nečiní tak vždy správně; viz pozn. pod čarou 50, kdy problematika způsobilost zahraničních osob jiných než fyzických být účastníkem řízení a jejich procesní způsobilost není upravena v § 2 ZMPS, jak tvrdí autor, ale v § 9 ZMPS.

Z hlediska formálně-obsahových náležitostí je nezbytné, aby se autor vypořádal s následujícími nedostatky:

- Z obecně jazykového pohledu začínají některé poznámky pod čarou malým písmenem, jindy velkým; někdy jsou ukončeny tečkou jindy zase ne.
- Není dodržena citační norma vyplývající z čl. 7 vnitřní normy PF UP Olomouc, UPPF-B-18/10; chybí například kurzíva. Na druhou stranu ale cituje autor jednotným způsobem, proto je možno tento bod považovat za okrajovou záležitost.
- Poznámky pod čarou jsou rozděleny do samostatných čísel pro jednotlivé prameny, přestože se vztahují ke stejné věci a ke stejnému prameni (např. 20-21, 47-48, 63-64, 116-117, 166-167 ad.).
- První poznámka pod čarou na nové straně by neměla znít „Tamtéž, s. 15“, viz např. str. 23.

- Některé poznámky pod čarou chybí úplně (viz PPČ 90, str. 38).
- Některé poznámky nesprávně citují právní normy (viz PPČ 108, 142); některé prameny jsou sice správně uvedeny, aniž by však byla blíže určena strana, ke které se daná citace má vztahovat, přestože daný dokument, byť v elektronické podobě, čísla stránek obsahuje (viz dokument v PPČ 125); někde chybí uvedení konkrétního ustanovení právního předpisu (viz str. 53, PPČ 145 - konkrétně se jedná o čl. 4 odst. 1 nařízení č. 2016/679);
- Některé poznámky pod čarou odkazují na nesprávnou část textu (např. PPČ 67 odkazuje na kapitolu 4.3, přičemž je myšlena spíše 4.4.1; v PPČ 164 odkazuje na kapitolu 4.1, která se dané problematiky ale netýká; PPČ 206 odkazuje na kapitolu 5.4, která ale vůbec neexistuje).

Bylo by vhodné, aby byly tvrzené skutečnosti, fakta apod. v práci doloženy – autor v práci hovoří například o tom, že na veřejnost často proniknou informace o offshore strukturách (s. 15); že jsou příjmy z poskytování práv duševního vlastnictví osvobozeny od daně z příjmu (s. 18); že obecně rozšířeným názorem je, že je založení offshore společností složitý a zdoluhavý proces (s. 30); že mnohé odhady byly vykonstruované (s. 35) apod., ale tato tvrzení nejsou podpořena žádným konkrétním příkladem/pramenem. Některá tvrzení jsou bez bližšího vysvětlení nebo doplnění přinejmenším zavádějící (viz např. str. 25, PPČ 50 – omezení právní osobnosti právnické osoby a § 118 OZ); některé dokonce neúplné, či nesprávné (například v PPČ 50 uvádí, že § 30 odst. 1 ZMPS je obsahově a významově totožný s ustanoveními německého právního řádu – takové konstatování však neodpovídá současnému právnímu stavu). Autor na str. 52, resp. 53 píše o shromažďování osobních údajů o občanech EU subjekty mimo EU, aniž by se blíže vypořádal s čl. 3 nařízení č. 2016/679. Na straně 30 poprvé použije například pojem, resp. zkratku KYC, kterou ale vysvětluje teprve na straně 46 (pozn. pod čarou 119).

Při čtení práce má čtenář mnohdy pocit – a vyplývá to do jisté míry již ze samotných (opakujících se) názvů kapitol, že jsou mu neustále předkládány informace, které už v práci (několikrát) četl (viz např. str. 30 a 56; str. 59 a 60 – ohledně názvu společnosti s ručením omezeným, str. 62, 64, 65, 68 – anonymita offshore společností). Tyto opakující se informace, myšlenky, odstavce apod., pokud nejsou obohaceny novými skutečnostmi a souvislostmi, které práci neposouvají vpřed, začínají být vnímány spíše rušivě.

Formální úprava práce je v pořádku, byť někdy chybí odsazení prvního řádku v odstavci, či je odstavec oddělen od ostatního textu volným řádkem (např. s. 12, 32 atd.). Tento fakt, stejně jako například poznámku pod čarou č. 40, jenž zní „Které?“ přikládám tomu, že si autor práci před odevzdáním již nepřečetl a neprohlédl, což se dá pochopit, ale nemůže sloužit jako omluva. Práce je ale psána kultivovaným jazykem bez větších gramatických či stylistických nedostatků.

Přestože autor popisuje řadu výhod, které jsou s offshore společnostmi spojovány, není možné se zbavit dojmu, že ji spíše řadí do „šedé“ zóny práva. I když se autor totiž zřejmě snaží o podání pozitivního obrazu offshore společností, z práce je patrná spíše stinná stránka, kterou se autorovi ale nepodařilo rozptýlit – negativní obraz podporují i legislativní a jiné snahy, o kterých se autor v práci zmiňuje. Tento rozpor nakonec vyplývá i z neustálého zdůrazňování anonymity jako jednoho ze stěžejních charakteristik offshore společností, který je ke konci práce popřen tvrzením, že offshore společnost vlastně nemůže být anonymně založena (str. 62).

Závěrem je možno konstatovat, že i přes výše uvedené (a někdy i závažné) výtky autor ukázal, že umí pracovat (být s omezeními) prameny a dospět k jistým dílčím, praktickým

závěrům. Zejména s ohledem na netradiční téma, které není v literatuře často zpracováváno, a s ohledem na praktické zkušenosti a pohledy, které autor do práce zapracoval, nakonec

práci k obhajobě doporučuji.

Při obhajobě práce by se měl autor mimo jiné zaměřit na tyto následující otázky:

- Měla kauza „Panama papers“ nějaké praktické, konkrétní dopady na problematiku offshore společností?
- Jak je to s osobním statutem právnických osob v Německu (viz PPČ 50)?
- Považuje autor offshore společnosti z nejrůznějších pohledů (ze strany podnikatelských subjektů, ze strany určení pravomoci orgánů pro řešení případných sporů) a s ohledem na provedenou charakteristiku (daňové zvýhodnění, anonymita vlastníka, exekuce) spíše za pozitivní nebo negativní jev?
- Co autor myslí konstatováním, že „jsou registrační agenti, zprostředkovatelé a poskytovatelé finančních služeb povinni dodržovat mezinárodní předpisy a obecně závazné normy, přičemž však v mezinárodním právu nemají žádný status“ (str. 50)?

V Olomouci dne 21. 9. 2019

JUDr. Mgr. Lukáš Ryšavý, Ph.D.